

DOMSTOLENS DOM

17. november 1998 *

I sag C-391/95,

angående en anmodning, som Nederlandenes Høje Raad i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Van Uden Africa Line ved Van Uden Maritime BV

mod

Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line m.fl.,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 1, stk. 2, nr. 4, artikel 3, artikel 5, nr. 1, og artikel 24 i konventionen af 27. september 1968 (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77) og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Helleniske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1),

har

* Processprog: nederlandsk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G. C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene P. J. G. Kapteyn, J.-P. Puissochet, G. Hirsch og P. Jann samt dommerne G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm (refererende dommer), L. Sevón og M. Wathelet,

generaladvokat: P. Léger

justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Van Uden Africa Line ved Van Uden Maritime BV ved advokat L. M. Ebbe-
kink, Haag
- Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line m.fl. ved advokat J. L. de Wijker-
slooth, Haag
- den tyske regering ved afdelingschef J. Pirrung, Forbundsjustitsministeriet, som
befuldmægtiget
- Det Forenede Kongeriges regering ved L. Nicoll, Treasury Solicitor's Depart-
ment, som befuldmægtiget, bistået af V. V. Veeder, QC
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved B. J. Drijber, Kommissio-
nens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 22. april 1997 er afgivet mundtlige indlæg af den tyske regering, af Det Forenede Kongeriges regering og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 10. juni 1997,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved dom af 8. december 1995, indgået til Domstolen den 14. december 1995, har Nederlandenes Høje Raad i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handels-sager, forelagt otte præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af artikel 1, stk. 2, nr. 4, artikel 3, artikel 5, nr. 1, og artikel 24 i konventionen af 27. september 1968 (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77) og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Helleniske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1, herefter »konventionen«).
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag, der føres mellem Van Uden Maritime BV (herefter »Van Uden«), der har hjemsted i Rotterdam (Nederlandene), og Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line m.fl. (herefter »Deco-Line«), der har hjemsted i Hamburg (Tyskland). Sagen angår en begæring om foreløbige forholdsregler, som går ud på, at der kræves betaling af nogle fordringer i henhold til en kontrakt, der indeholder en voldgiftsklausul.

- 3 I konventionens artikel 1, stk. 1, bestemmes det, at konventionen finder anvendelse på borgerlige sager, herunder handelssager. I henhold til artikel 1, stk. 2, nr. 4, finder den dog ikke anvendelse på voldgift.
- 4 I henhold til artikel 2 gælder der den almindelige regel om retternes kompetence, at personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, uanset deres nationalitet, skal sagsøges ved retterne i denne stat.
- 5 Personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan kun sagsøges ved retterne i en anden kontraherende stat i medfør af konventionens regler. I artikel 3, stk. 2, opregnes de eksorbitante kompetenceregler, der ikke kan gøres gældende over for personer, der har bopæl på en anden kontraherende stats område, herunder artikel 126, stk. 3, og artikel 127 i den nederlandske civilproceslov (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, herefter »WBR«).
- 6 I konventionens artikel 5, nr. 1, bestemmes det, at en person, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan sagsøges i en anden kontraherende stat i sager om kontraktforhold ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes.
- 7 Konventionens artikel 24, som specielt angår foreløbige, herunder sikrende retsmidler, har følgende ordlyd:

»De foreløbige, herunder sikrende retsmidler, der er fastsat i en kontraherende stats lovgivning, kan kræves anvendt af den pågældende stats retslige myndigheder, selv om en ret i en anden kontraherende stat i medfør af denne konvention er kompetent til at påkende sagens realitet.«

- 8 I marts 1993 indgik Van Uden og Deco-Line en såkaldt »slot/space charter agreement«. I henhold hertil forpligtede Van Uden sig til at stille skibsrum til rådighed for Deco-Line om bord på skibe, som blev drevet af Van Uden selv eller i samarbejde med andre rederier i linjefart mellem Nord- eller Vesteuropa og Vestafrika. Som modydelse skulle Deco-Line betale fragt efter tariffer, der var aftalt mellem parterne.
- 9 Da nogle fakturaer, som Van Uden havde fremsendt til Deco-Line, ikke blev betalt, indledte Van Uden den i kontrakten aftalte voldgiftssag.
- 10 Under henvisning til, at Deco-Line ikke medvirkede i fornødent omfang ved udpegelsen af voldgiftsmænd, og at den manglende betaling af fakturaerne stillede store krav til Van Uden's likviditet, iværksatte Van Uden desuden en sag om foreløbige forholdsregler (»kort geding«) ved præsidenten for Rechtbank, Rotterdam. I denne sag fremsatte Van Uden krav om, at Deco-Line betalte et beløb på 837 919,13 DEM, som var det samlede beløb af fire fordringer i henhold til kontrakten.
- 11 Under sagen bestred Deco-Line først og fremmest, at den nederlandske ret i en sag om foreløbige forholdsregler skulle have kompetence til at træffe afgørelse om kravene. Deco-Line gjorde til støtte herfor gældende, at selskabet var hjemmehørende i Tyskland og kun kunne sagsøges ved retter i Tyskland.
- 12 Rechtbank's præsident forkastede indsigelsen med den begrundelse, at et krav om foreløbige forholdsregler måtte betragtes som et foreløbigt retsmiddel i konventionens artikel 24's forstand.

- 13 Under henvisning til WBR's artikel 126, stk. 3, fandt Rechtbank's præsident at have kompetence til, som retten på rekvirentens bopæl, at træffe afgørelse om et krav fremsat af en rekvirent med bopæl i Nederlandene over for en rekviritus, som hverken havde en kendt bopæl eller et kendt opholdssted i Nederlandene. Præsidenten fandt endvidere, at sagen af to grunde havde den fornødne tilknytning til nederlandske retsforhold, for det første fordi Deco-Line som følge af sin virksomhed inden for international handel ville opnå tilgodehavender i Nederlandene, som kunne tjene til fyldestgørelse i Nederlandene efter en eventuel domfældelse, og for det andet fordi en sådan dom også ville kunne fuldbyrdes i Tyskland.
- 14 Endelig fandt Rechtbank's præsident, at det ikke kunne føre til andet resultat med hensyn til kompetencen, at parterne havde aftalt at lade tvister afgøre ved voldgift i Nederlandene, idet en voldgiftsaftale i henhold til WBR's artikel 1022, stk. 2, ikke kan medføre, at en part mister sin ret til at iværksætte sag om foreløbige forholdsregler.
- 15 Ved en foreløbigt eksigibel afgørelse af 21. juni 1994 tilpligtede præsidenten for Rechtbank, Rotterdam, Deco-Line at betale Van Uden et beløb på 377 625,35 DEM med rente efter loven.
- 16 Deco-Line iværksatte appel til Gerechtshof, Haag, som ophævede afgørelsen med den begrundelse, at det måtte kræves, at sagen havde den fornødne tilknytning til nederlandske retsforhold, hvilket i forbindelse med konventionen måtte indebære en betingelse om, at den afgørelse, en ret blev anmodet om at træffe i en sag om foreløbige forholdsregler, skulle kunne fuldbyrdes i Nederlandene. Den omstændighed, at Deco-Line på et senere tidspunkt muligvis ville få formuegoder i Nederlandene, var dog ikke tilstrækkeligt hertil.

17 Sagen blev derefter indbragt for Nederlandenes Høje Raad, som har besluttet at udsætte den og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Såfremt en forpligtelse til betaling af, hvad der skyldes i henhold til en kontrakt, skal opfyldes i en kontraherende stat — således at fordringshaveren ifølge Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1, kan sagsøge skyldneren, der ikke har opfyldt sin forpligtelse, ved retterne i den pågældende kontraherende stat med påstand om opfyldelse af forpligtelsen, også selv om skyldneren har bopæl på en anden kontraherende stats område — har retterne i den førstnævnte stat da tillige (og uden videre) kompetence til at påkende et af fordringshaveren over for skyldneren fremsat krav under en sag om foreløbige forholdsregler, som går ud på, ved hjælp af en umiddelbart eksigibel forholdsregel, at opnå, at skyldneren pålægges at betale, hvad han — ifølge den ret der behandler sagen om foreløbige forholdsregler — med stor sandsynlighed skylder fordringshaveren, eller gælder der da med hensyn til, om den ret, der skal træffe afgørelse om de foreløbige forholdsregler, har den fornødne kompetence, yderligere betingelser, f.eks. at den begærede foreløbige forholdsregel skal (kunne) få virkning i den pågældende kontraherende stat?
- 2) Har det betydning for besvarelsen af det første spørgsmål, at den af parterne indgåede kontrakt indeholder en voldgiftsklausul, og har det i bekræftende fald betydning, hvor voldgiften ifølge klausulen skal finde sted?
- 3) Såfremt det første spørgsmål skal besvares således, at det — for at retten i sagen om foreløbige forholdsregler har den fornødne kompetence — også må kræves, at den forholdsregel, der ønskes truffet, skal (kunne) få virkning i den pågældende kontraherende stat, indebærer dette da, at den begærede afgørelse skal kunne fuldbyrdes i den kontraherende stat, og er det da nødvendigt, at denne betingelse er opfyldt på det tidspunkt, hvor kravet om den foreløbige foranstaltning fremsættes, eller er det tilstrækkeligt, at det må forventes, at betingelsen vil være opfyldt på et senere tidspunkt?
- 4) Falder den adgang, der i henhold til artikel 289 ff. i Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (den nederlandske civilproceslov) består til af uopsættelige grunde at fremsætte begæring for Arrondissementsrechtbank's præsident om

en umiddelbart eksigibel forholdsregel, ind under udtrykket 'foreløbige, herunder sikrende retsmidler' i Bruxelles-konventionens artikel 24?

- 5) Har det betydning for besvarelsen af det fjerde spørgsmål, om der er iværksat en procedure vedrørende sagens realitet eller kan iværksættes en sådan procedure, og har det i bekræftende fald betydning, at der i det konkrete tilfælde var indledt en voldgiftssag?

- 6) Har det betydning for besvarelsen af det fjerde spørgsmål, om den forholdsregel, der er fremsat krav om i sagen om foreløbige forholdsregler, er, at modparten tilpligtes at opfylde en betalingsforpligtelse som omtalt i det første spørgsmål?

- 7) Såfremt det fjerde spørgsmål skal besvares bekræftende, skal artikel 24 — i tilfælde hvor 'en ret i en anden kontraherende stat i medfør af denne konvention er kompetent til at påkende sagens realitet' — og navnlig henvisningen i artikel 24 til de 'foreløbige, herunder sikrende retsmidler, der er fastsat i en kontraherende stats lovgivning', da forstås således, at den ret, der behandler sagen om foreløbige forholdsregler (umiddelbart) har den fornødne kompetence, såfremt den er kompetent efter de nationale kompetenceregler, også selv om der er tale om bestemmelser som dem, der er nævnt i Bruxelles-konventionens artikel 3, stk. 2, eller er retten da kun kompetent, såfremt yderligere betingelser er opfyldt, f.eks. at den begærede foreløbige forholdsregel skal (kunne) få virkning i den pågældende kontraherende stat?

- 8) Såfremt det syvende spørgsmål skal besvares således, at det også er en betingelse for, at den ret, der behandler sagen om foreløbige forholdsregler, har den fornødne kompetence, at den begærede forholdsregel skal (kunne) få virkning i den pågældende kontraherende stat, indebærer dette da, at den afgørelse, som ønskes truffet, skal kunne fuldbyrdes i den kontraherende stat, og er det da nødvendigt, at denne betingelse er opfyldt på det tidspunkt, hvor kravet om en foreløbig forholdsregel fremsættes, eller er det tilstrækkeligt, at det må forventes, at den vil blive opfyldt på et senere tidspunkt?«

18 De forelagte spørgsmål angår kompetencen, i henhold til konventionen, for en ret i en sag om foreløbige forholdsregler. Den nationale ret ønsker oplyst, om en sådan kompetence kan støttes dels på konventionens artikel 5, nr. 1 (spørgsmål 1-3), dels på konventionens artikel 24 (spørgsmål 4-8). I begge tilfælde ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst,

— for det første hvilken betydning det har, at den for retten indbragte tvist i henhold til kontrakten skal afgøres ved voldgift

— derefter om det er en betingelse for, at den ret, sagen om de foreløbige forholdsregler verserer for, har den fornødne kompetence, at det retsmiddel, der kræves truffet, får virkning eller vil kunne få virkning i den stat, i hvilken retten er beliggende, herunder at det kan fuldbyrdes i den pågældende stat, og om det er nødvendigt, at en sådan betingelse er opfyldt på det tidspunkt, hvor kravet fremsættes, og

— endelig om det har betydning, at sagen vedrører et krav om foreløbig betaling af en modydelse i henhold til en kontrakt.

19 Indledningsvis bemærkes med hensyn til kompetencen i henhold til konventionen for en ret i en sag om foreløbige forholdsregler, at det står fast, at en ret, der har kompetence til at påkende en sags realitet i henhold til konventionens artikel 2 og artikel 5-18, også har kompetence til at træffe afgørelse om anvendelse af foreløbige, herunder sikrende retsmidler i det omfang, det måtte vise sig at være nødvendigt.

20 Endvidere tilføjes der i konventionens artikel 24, der er indeholdt i afdeling 9, en kompetenceregulering, som ikke indgår i regelsættet i artikel 2 og artikel 5-18, og som går ud på, at en ret har kompetence til at anvende foreløbige, herunder sikrende retsmidler, selv om retten ikke har kompetence til at påkende sagens realitet. I henhold til bestemmelsen kan de retsmidler anvendes, som er fastsat i lovgivningen i den stat, i hvilken den ret, kravet fremsættes for, er beliggende.

- 21 I konventionens artikel 5, nr. 1, bestemmes det, at en person i sager om kontraktforhold kan sagsøges i en anden kontraherende stat end den, hvori han har bopæl, ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes.
- 22 Det bemærkes i denne henseende, at den ret, der efter en af konventionens kompetenceregler har kompetence til at påkende en sags realitet, også har kompetence til at træffe afgørelse om anvendelse af foreløbige, herunder sikrende retsmidler, uden at der gælder andre betingelser for kompetencen hertil som dem, den forelæggende ret omtaler i det tredje spørgsmål.
- 23 I sagen for den forelæggende ret indeholder kontrakten mellem Van Uden og Deco-Line imidlertid en voldgiftsklausul.
- 24 Det må konstateres, at der, i tilfælde hvor parterne gyldigt har aftalt, at en tvist i henhold til en kontrakt ikke skal høre under de almindelige domstoles kompetence, men skal afgøres af en voldgiftsret, ikke i konventionens forstand findes en almindelig domstol, som har kompetence til at påkende sagens realitet. Heraf følger, at en part i en sådan kontrakt ikke har mulighed for at fremsætte et krav om anvendelse af foreløbige, herunder sikrende retsmidler for en almindelig domstol, der i henhold til konventionen har kompetence til at påkende sagens realitet.
- 25 I så fald kan en almindelig domstol kun have beføjelse til på grundlag af konventionen at træffe afgørelse om anvendelse af foreløbige, herunder sikrende retsmidler i henhold til artikel 24.
- 26 I denne forbindelse har Deco-Line, den tyske regering og Det Forenede Kongeriges regering gjort gældende, at sagen om de foreløbige retsmidler heller ikke er omfattet af konventionen, eftersom parterne har aftalt at indbringe tvisten for en

voldgiftsret. Den tyske regering har særlig anført, at de begærede foreløbige forholdsregler også må falde uden for konventionens anvendelsesområde, fordi de er uadskilleligt knyttet til genstanden for en voldgiftssag. Det Forenede Kongeriges regering har anført, at de retsmidler, der kræves anvendt i den foreliggende sag, kan betragtes som led i gennemførelsen af voldgiftssagen, og at de derfor må falde uden for konventionens anvendelsesområde.

- 27 Heroverfor har Van Uden og Kommissionen anført, at den omstændighed, at der findes en voldgiftsklausul, ikke kan føre til, at en begæring om foreløbige forholdsregler falder uden for konventionens anvendelsesområde. Kommissionen har gjort gældende, at sagens genstand må være afgørende, og at det forhold, der ligger til grund for sagen om de foreløbige forholdsregler, dvs. opfyldelsen af en forpligtelse i henhold til en kontrakt, er et sagsforhold, der er omfattet af konventionens anvendelsesområde.
- 28 Indledningsvis bemærkes, at konventionens artikel 24 finder anvendelse, selv om en ret i en anden kontraherende stat har kompetence til at påkende sagens realitet, for så vidt som sagens genstand falder ind under konventionens materielle anvendelsesområde, der omfatter borgerlige sager, herunder handelssager.
- 29 Den omstændighed, at en sag vedrørende realiteten er anlagt eller kan anlægges ved en ret i en kontraherende stat, kan således ikke medføre, at en ret i en anden kontraherende stat mister sin kompetence i henhold til konventionens artikel 24.
- 30 Konventionens artikel 24 kan imidlertid ikke påberåbes til støtte for, at konventionen skulle finde anvendelse på foreløbige, herunder sikrende retsmidler vedrørende forhold, som ikke er omfattet af dens anvendelsesområde (dom af 27.3.1979, sag 143/78, De Cavel, Sml. s. 1055, præmis 9).

- 31 I henhold til konventionens artikel 1, stk. 2, nr. 4, falder voldgift uden for anvendelsesområdet. Herved har de kontraherende parter haft til hensigt at undtage voldgiftsområdet som helhed, herunder sager indbragt for de nationale retter (dom af 25.7.1991, sag C-190/89, Rich, Sml. I, s. 3855, præmis 18).
- 32 I den rapport, der blev udarbejdet af et ekspertudvalg i forbindelse med Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse af konventionen (EFT 1979 C 59, s. 71, på s. 92), hedder det nærmere, at konventionen ikke finder anvendelse på retsafgørelser, hvorved der tages stilling til en voldgiftsaftales gyldighed, eller hvorved det pålægges parterne ikke at fortsætte voldgiftssagen på grund af aftalens ugyldighed. Konventionen finder ifølge rapporten heller ikke anvendelse på sager og afgørelser vedrørende krav om annullering, ændring, anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftsafgørelser, og dette gælder også procedurer, der tjener til gennemførelse af en voldgiftssag, herunder sager om udnævnelse eller tilbagekaldelse af voldgiftsdommere, fastsættelse af, hvor voldgiften skal finde sted, og forlængelse af fristen for afsigelse af kendelsen.
- 33 I denne forbindelse må det dog konstateres, at de foreløbige retsmidler principielt ikke tager sigte på iværksættelse af en voldgiftsprocedure, men træffes parallelt med en sådan procedure og skal virke til støtte herfor. De angår ikke voldgiften som retsområde, men er egnede til at beskytte rettigheder af meget forskellig karakter. Det er således ikke retsmidlernes art i sig selv, men karakteren af de rettigheder, de skal beskytte, der er afgørende for, om de er omfattet af konventionens anvendelsesområde (jf. dom af 26.3.1992, sag C-261/90, Reichert og Kockler, Sml. I, s. 2149, præmis 32).
- 34 Det må herefter fastslås, at i det omfang genstanden for et krav om anvendelse af foreløbige retsmidler, som det er tilfældet i hovedsagen, angår et spørgsmål, der er omfattet af konventionens materielle anvendelsesområde, finder konventionen anvendelse, og dens artikel 24 kan danne grundlag for en kompetence for den ret, der behandler en sag om foreløbige forholdsregler, også selv om en procedure vedrørende sagens realitet allerede er iværksat eller kan iværksættes, og også selv om proceduren skal gennemføres for voldgiftsmænd.

- 35 Hvad dernæst angår spørgsmålet om, hvilke betingelser konventionen opstiller for anvendelse af et foreløbigt retsmiddel i medfør af artikel 24, har Van Uden anført, at en ret, der behandler et krav om foreløbige forholdsregler, er kompetent uden yderligere betingelser, for så vidt som retten er kompetent i henhold til sine nationale retsregler, også selv om der er tale om regler, der er anført i konventionens artikel 3, stk. 2. Heroverfor har Deco-Line anført, at det forekommer berettiget at opstille strengere betingelser, og at henvisningen i artikel 24 til de nationale kompetenceregler i hvert fald må indebære, at en ret, der behandler en sag om foreløbige forholdsregler, frit kan lade sin kompetence afhænge af, om sådanne betingelser er opfyldt.
- 36 Den tyske regering har anført, at artikel 24 kun kan danne grundlag for, at en ret, der træffer afgørelse i medfør af en kompetenceregel, der er nævnt i konventionens artikel 3, stk. 2, anvender foreløbige retsmidler, hvis den pågældende kompetenceregel forudsætter, at afgørelsen er uopsættelig, eller er begrundet med, at den er uopsættelig, og hvis indholdet af det foreløbige retsmiddel, på det tidspunkt, hvor retsmidlet træffes, har den fornødne tilknytning til den stat, hvori retten er beliggende. Den sidstnævnte betingelse må efter regeringens opfattelse anses for at være opfyldt, når det foreløbige retsmiddel kan fuldbyrdes i den stat, hvori retten er beliggende.
- 37 I denne forbindelse bemærkes, at »foreløbige, herunder sikrende retsmidler« i den forstand, hvori udtrykket er benyttet i konventionens artikel 24, skal forstås som retsmidler, som inden for de områder, der er omfattet af konventionens anvendelsesområde, skal sikre opretholdelsen af en bestemt faktisk eller retlig situation med det formål at beskytte rettigheder, der i øvrigt påstås anerkendt ved afgørelsen af sagens realitet (Reichert og Kockler-dommen, a.st., præmis 34).
- 38 Anvendelse af denne type retsmidler kræver af den ret, sagen er indbragt for, et særligt overblik og nøje kendskab til de konkrete omstændigheder, under hvilke retsmidlet skal udfolde sin virkning. Efter omstændighederne, navnlig under hensyntagen til handelssædvane, må retten enten kunne tidsbegrænse sin tilladelse eller, i betragtning af karakteren af de tilgodehavender eller varer, der er genstanden for de begærede foranstaltninger, kræve bankgaranti eller udpege en for-

valter og generelt kun give tilladelsen på betingelser, som garanterer den foreløbige, herunder sikrende karakter af det retsmiddel, den vil anordne (dom af 21.5.1980, sag 125/79, Denilauler, Sml. s. 1553, præmis 15).

- 39 I denne forbindelse har Domstolen i Denilauler-dommens præmis 16 udtalt, at det givet er den stedligt kompetente ret eller i hvert fald retterne i den kontraherende stat, hvor de tilgodehavender befinder sig, der skal være genstanden for de begærede foranstaltninger, som er bedst i stand til at bedømme de omstændigheder, der skal være afgørende for godkendelse eller afvisning af de begærede foranstaltninger, eller som kan foreskrive nærmere vilkår og betingelser, som rekvirenten skal respektere for at garantere de begærede foranstaltningers foreløbige og sikrende karakter.
- 40 Heraf følger, at det bl.a. er en betingelse for at anvende foreløbige, herunder sikrende retsmidler i medfør af artikel 24, at der består en reel tilknytning mellem genstanden for de retsmidler, der kræves anvendt, og den stedlige kompetence i den kontraherende stat, i hvilken retten er beliggende.
- 41 Heraf følger også, at det må påhvile den ret, der på grundlag af artikel 24 træffer afgørelse om at anvende retsmidlerne, at tage i betragtning, at det er nødvendigt at opstille vilkår og betingelser, som skal sikre, at retsmidlerne er af foreløbig eller sikrende karakter.
- 42 Hvad nærmere angår det forhold, at den nationale ret i det foreliggende tilfælde har støttet sin kompetence på en af de nationale bestemmelser, som er opregnet i konventionens artikel 3, stk. 2, skal der henvises til, at personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, i henhold til artikel 3, stk. 1, kun kan sagsøges ved retterne i en anden kontraherende stat i medfør af de regler, der er fastsat i afdeling 2 til 6 i afsnit II, dvs. konventionens artikel 5-18. Heraf følger, at det i artikel 3 opstillede forbud mod at støtte ret på eksorbitante kompetenceregler ikke gælder for den særlige ordning, der er indført ved artikel 24.

- 43 Hvad endelig angår spørgsmålet om, hvorvidt en afgørelse om anvendelse af foreløbige forholdsregler i form af betaling af en modydelse i henhold til en kontrakt kan betragtes som et foreløbigt retsmiddel i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i konventionens artikel 24, har Deco-Line og Det Forenede Kongeriges regering gjort gældende, at dette ikke er tilfældet. Den tyske regering har på sin side anført, at sagen for den nationale ret ikke ses at kunne være omfattet af begrebet foreløbige, herunder sikrende retsmidler.
- 44 Van Uden og Kommissionen har anført, at de ikke kan tilslutte sig denne opfattelse. Kommissionen har gjort gældende, at foreløbige retsmidler må skulle forstås som retsmidler, der ikke længere gælder, når sagen er afgjort eller ved udløbet af en bestemt frist. Der kan være tale om positive retsmidler, dvs. et pålæg om at foretage en handling, f.eks. at aflevere et gode eller at betale et pengebeløb.
- 45 Det bemærkes i denne forbindelse, at det ikke generelt og abstrakt på forhånd kan udelukkes, at en foreløbig betaling af en modydelse i henhold til en kontrakt, også når beløbet svarer til beløbet i påstanden i hovedsagen, kan være nødvendig for at sikre virkningen af dommen i hovedsagen og i givet fald være berettiget under hensyn til de i sagen foreliggende interesser (jf., for så vidt angår fællesskabsretten, kendelse af 29.1.1997, sag C-393/96 P(R), Antonissen mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 441, præmis 37).
- 46 En afgørelse om foreløbig betaling vil imidlertid efter sin karakter kunne træde i stedet for afgørelsen af sagens realitet. Desuden ville konventionens kompetence-regler kunne omgås, hvis man anerkendte, at en rekvirent havde ret til at opnå foreløbig betaling af en modydelse i henhold til en kontrakt ved retten på rekvirentens egen bopæl, der ikke har kompetence til at pådømme sagens realitet i henhold til konventionens artikel 2-18, og til derefter at få afgørelsen anerkendt og fuldbyrdet i den stat, hvor rekviritus har bopæl.

47 Foreløbig betaling af en modydelse i henhold til en kontrakt er således ikke et foreløbigt retsmiddel i bestemmelsens forstand, medmindre der er sikkerhed for tilbagebetaling af beløbet til rekvisitus for det tilfælde, at rekvirenten ikke får medhold i sagens realitet, og det begærede retsmiddel kun rettes mod bestemte formuegoder, som tilhører rekvisitus, og som befinder sig eller vil komme til at befinde sig inden for det område, hvor den ret, sagen er indbragt for, har den stedlige kompetence.

48 Herefter skal det første og det andet spørgsmål besvares med,

- at konventionens artikel 5, nr. 1, skal fortolkes således, at den ret, der har kompetence i henhold til denne bestemmelse, også har kompetence til at træffe afgørelse om anvendelse af foreløbige, herunder sikrende retsmidler, uden at der gælder andre betingelser for kompetencen hertil, og
- at der, når parterne gyldigt har bestemt, at en tvist ifølge en kontrakt ikke skal høre under de almindelige domstoles kompetence, men skal afgøres ved voldgift, ikke kan træffes afgørelse om anvendelse af foreløbige, herunder sikrende retsmidler på grundlag af konventionens artikel 5, nr. 1.

Det femte spørgsmål skal besvares med,

- at i det omfang, genstanden for et krav om anvendelse af foreløbige retsmidler angår et spørgsmål, der er omfattet af konventionens materielle anvendelsesom-

råde, finder konventionen anvendelse, og dens artikel 24 kan danne grundlag for en kompetence for den ret, der behandler en sag om foreløbige forholdsregler, også selv om en procedure vedrørende sagens realitet allerede er iværksat eller kan iværksættes, og også selv om proceduren skal gennemføres for voldgiftsmænd.

Endelig skal det fjerde og det sjette, syvende og ottende spørgsmål besvares med,

- at konventionens artikel 24 skal fortolkes således, at det bl.a. er en betingelse for at anvende bestemmelsen, at der består en reel tilknytning mellem retsmidlets genstand og den stedlige kompetence i den kontraherende stat, i hvilken retten er beliggende, og
- at foreløbig betaling af en modydelse i henhold til en kontrakt ikke er et foreløbigt retsmiddel i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i konventionens artikel 24, medmindre der er sikkerhed for tilbagebetaling af beløbet til rekvisitus for det tilfælde, at rekvirenten ikke får medhold i sagens realitet, og det begærede retsmiddel kun rettes mod bestemte formuegoder, som tilhører rekvisitus, og som befinder sig eller vil komme til at befinde sig inden for det område, hvor den ret, sagen er indbragt for, har den stedlige kompetence.

Sagens omkostninger

- ⁴⁹ De udgifter, der er afholdt af den tyske regering, af Det Forenede Kongeriges regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Nederlandenes Høje Raad ved dom af 8. december 1995, for ret:

- 1) Artikel 5, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Helleniske Republiks tiltrædelse, skal fortolkes således, at den ret, der har kompetence i henhold til denne bestemmelse, også har kompetence til at træffe afgørelse om anvendelse af foreløbige, herunder sikrende retsmidler, uden at der gælder andre betingelser for kompetencen hertil.
- 2) Når parterne gyldigt har bestemt, at en tvist ifølge en kontrakt ikke skal høre under de almindelige domstoles kompetence, men skal afgøres ved voldgift, kan der ikke træffes afgørelse om anvendelse af foreløbige, herunder sikrende retsmidler på grundlag af artikel 5, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968.
- 3) I det omfang, genstanden for et krav om anvendelse af foreløbige retsmidler angår et spørgsmål, der er omfattet af det materielle anvendelsesområde for konventionen af 27. september 1968, finder konventionen anvendelse, og dens artikel 24 kan danne grundlag for en kompetence for den ret, der behandler en sag om foreløbige forholdsregler, også selv om en procedure vedrørende sagens realitet allerede er iværksat eller kan iværksættes, og også selv om proceduren skal gennemføres for voldgiftsmænd.

- 4) Artikel 24 i konventionen af 27. september 1968 skal fortolkes således, at det bl.a. er en betingelse for at anvende bestemmelsen, at der består en reel tilknytning mellem retsmidlets genstand og den stedlige kompetence i den kontraherende stat, i hvilken retten er beliggende.
- 5) Foreløbig betaling af en modydelse i henhold til en kontrakt er ikke et foreløbigt retsmiddel i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 24 i konventionen af 27. september 1968, medmindre der er sikkerhed for tilbagebetaling af beløbet til rekviritus for det tilfælde, at rekvirenten ikke får medhold i sagens realitet, og det begærede retsmiddel kun rettes mod bestemte formuegoder, som tilhører rekviritus, og som befinder sig eller vil komme til at befinde sig inden for det område, hvor den ret, sagen er indbragt for, har den stedlige kompetence.

Rodríguez Iglesias

Kapteyn

Puissochet

Hirsch

Jann

Mancini

Moitinho de Almeida

Gulmann

Murray

Edward

Ragnemalm

Sevón

Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. november 1998.

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær

Præsident